

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

Ηράκλειο, 14/09/2022

Τέρμα Θεμιστοκλέους,

Τ.Κ. 713 07 – Ηράκλειο Κρήτης

Τηλέφωνο & Fax: 2810223303

Email: geoteepk@gmail.com

<http://www.geoteepk.gr>

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Θέμα: Αντιμετώπιση του δάκου της ελιάς. Υφιστάμενη κατάσταση και προτάσεις αντιμετώπισης του.

Ο δάκος της ελιάς (*Bactrocera oleae* (Gmelin) DIPTERA: TEPHRITIDAE), ο σοβαρότερος εχθρός για την ελαιοπαραγωγή, απαιτεί πολύ μεγάλη προσοχή, γνώση και εμπειρία για την επιτυχημένη αλλά παράλληλα και την ορθολογική αντιμετώπισή του. Για αυτό το λόγο υπάρχει μια πολύ στενή συνεργασία μεταξύ των θεσμικών φορέων (ΥΠΑΑΤ και Περιφέρεια Κρήτης) και τις επιστημονικής κοινότητας (ΕΛΜΕΠΑ, ΙΤΕ, ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, ΓΕΩΤΕΕ-ΠΚ). Παράλληλα όμως, απαιτείται συνέργεια και με τους παραγωγικούς φορείς (Γεωπόνους και παραγωγούς) για να αντιμετωπιστεί με τον βέλτιστο τρόπο αυτός ο πολύ δυναμικός και επικίνδυνος εχθρός. Στην συνέχεια, θα συνοψίσουμε τι έχει γίνει έως σήμερα και ποιές ενέργειες προτείνονται στην μετέπειτα περίοδο για να ελεγχθούν οι προσβολές από το δάκο της ελιάς.

Υφιστάμενη κατάσταση

Για την φετινή καλλιεργητική περίοδο, το πρόγραμμα δακοκτονίας διεξάγεται άρτια, από την Περιφέρεια Κρήτης σε συνεργασία με το ΥΠΑΑΤ και την επιστημονική κοινότητα με: έγκαιρη εγκατάσταση δικτύου παρακολούθησης του εχθρού (παγίδων), έγκαιρη πρόσληψη τομεαρχών, διαθεσιμότητα σε συνεργεία και φυτοπροστατευτικά, σύστημα ψηφιακής παρακολούθησης των συνεργείων, εκπαίδευση τομεαρχών και συνεχή εγρήγορση με δεκαπενθήμερες συσκέψεις των επιτελικών στελεχών υπό το συντονισμό της Περιφέρειας Κρήτης. Παράλληλα η επιλογή των εντομοκτόνων για την Περιφέρεια Κρήτης έγινε βασιζόμενη σε επιστημονικά δεδομένα και με γνώμονα την βέλτιστη αποτελεσματικότητα και τις σχετικές εγκρίσεις για δολωματικούς ψεκασμούς. Ως εκ τούτου, επιλεχθήκαν δυο δραστικές ομάδες για τις επεμβάσεις στην Κρήτη: σπινουσίνες (5) για εφαρμογή σε μεγάλη κλίμακα σε όλη την Περιφέρεια και διαμίδια (28) σε πολύ μικρή – τοπική- κλίμακα (1-2 Τοπικές Κοινότητες ανά Περιφερειακή Ενότητα) καθώς η εν λόγω δραστική ομάδα χρησιμοποιείται για πρώτη φορά φέτος στην πράξη και δεν υπάρχει προηγούμενη σχετική εμπειρία.

Πάρα την άρτια οργάνωση του προγράμματος δακοκτονίας σε επίπεδο Περιφέρειας παρατηρήθηκαν, τοπικά, έντονες προσβολές από δάκο (π.χ. περιοχή Σητείας). Με τα έως σήμερα δεδομένα, τα προβλήματα στην αντιμετώπιση του εχθρού σε αυτές τις περιοχές σχετίζονται με τις πολύ ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη του εχθρού και τις δυσμενείς συνθήκες διενέργειας των προγραμματισμένων δολωματικών ψεκασμών από τα συνεργεία δακοκτονίας λόγω αδιάκοπων ανέμων κατά την περίοδο του Ιουλίου-Αυγούστου. Δεν έχουν διαπιστωθεί θέματα ανθεκτικότητας (δηλ. μειωμένης αποτελεσματικότητας) στα εντομοκτόνα με τα οποία διενεργούνται οι επεμβάσεις, σε πληθυσμούς δάκου από πολλές περιοχές της Κρήτης που έχουν ελεγχθεί.

Στην παρούσα φάση παρατηρούνται μεγάλες διαφοροποιήσεις στα επίπεδα προσβολών μεταξύ περιοχών, με την πλειονότητα των ελαιοκαλλιεργειών να έχει δεχθεί ανεκτά επίπεδα προσβολής έως σήμερα. Όμως την επερχόμενη φθινοπωρινή περίοδο διαμορφώνονται ιδανικές συνθήκες για έντονες δακοπροσβολές και την πρόκληση σημαντικών ζημιών, όπως είχαν καταγραφεί σε προηγούμενα έτη. Καθώς το πρόγραμμα δακοκτονίας δεν έχει την δυνατότητα διενέργειας θεραπευτικών επεμβάσεων (καλύψεις), στην συνέχεια θα παραθέσουμε σειρά ενεργειών που μπορούν να πραγματοποιηθούν αυτήν την περίοδο από τους παραγωγούς, παράλληλα με το υφιστάμενο πρόγραμμα δακοκτονίας, με στόχο να μειωθεί περαιτέρω η πληθυσμιακή πυκνότητα και η πίεση στην καλλιέργεια.

Ενέργειες που προτείνεται να πραγματοποιηθούν το επόμενο διάστημα από τους παραγωγούς

A) Συνεργασία με τους υπευθύνους του προγράμματος Δακοκτονίας και με τους επιβλέπων Γεωπόνους τους

B) Παρακολούθηση του επιπέδου πίεσης της καλλιέργειας

- Επισκεπτόμαστε συχνά την καλλιέργεια για να έχουμε εποπτεία της κατάστασης. Ως ελάχιστη συχνότητα κρίνεται η εβδομαδιαία επίβλεψη.
- **Επίπεδα δακοσυλλήψεων:** Αναρτώνται παγίδες τύπου MacPhail ή νέου τύπου 'κόνου' (με τροφικό ελκυστικό) ώστε να μπορούμε να καταμετρήσουμε συλλήψεις ακμαίων δάκου και να εκτιμήσουμε τοπικά την πληθυσμιακή πυκνότητα κατά την επίσκεψη επίβλεψης. Τοποθετείται τουλάχιστον 1 παγίδα/100 δέντρα, όμως προτείνουμε να τοποθετούνται 3 παγίδες/100 δέντρα για μια εκτίμηση με υψηλή ακρίβεια.
- **Επίπεδα δακοπροσβολής:** Ελέγχονται 200-250 καρποί / 100 δέντρα από διάσπαρτα σημεία στον ελαιώνα για νύγματα ωοθεσίας ή τυπικά συμπτώματα προσβολής από δάκο.

Γ) Εφαρμογή των κατάλληλων Προληπτικών Επεμβάσεων

- Ανάρτηση παγίδων μαζικής παγίδευσης στην προτεινόμενη πυκνότητα από τον κατασκευαστή
- Συμπληρωματικοί δολωματικοί ψεκασμοί με εγκεκριμένα σκευάσματα
- Επέμβαση με εγκεκριμένα ορυκτά σκευάσματα

B) Εφαρμογή όταν απαιτείται των κατάλληλων Θεραπευτικών επεμβάσεων

Θεραπευτικές επεμβάσεις θεωρούνται οι ψεκασμοί καλύψεων φυλλώματος με στόχο τη θανάτωση της ζώσας προσβολής και διενεργούνται με εγκεκριμένα σκευάσματα ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΟΝΟ από τους παράγωγους, πάντα σε συνεργασία με τον επιβλέπων γεωπόνους τους και ακολουθώντας τις οδηγίες του. **Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα παρακάτω:**

- **Πότε τεκμηριώνεται επέμβαση καλύψεως φυλλώματος?**
Όταν τα επίπεδα δακοπροσβολής υπερβαίνουν το 5% κατά την περίοδο Σεπτέμβριου και Οκτωβρίου
- **Εγκεκριμένα σκευάσματα για επεμβάσεις καλύψεως φυλλώματος**
Ομάδα δράσης / δραστική ουσία
  - 1) Pyrethroids (3A), *lambda cyhalothrin deltamethrin, zeta cypermethrin*
  - 2) Neonicotinoids (4A), *acetamiprid*
  - 3) Butenolides (4D), *flupyradifurone*
  - 4) Diamides (28), *cyantraniliprole*
- **Ειδικές οδηγίες για επεμβάσεις καλύψεως φυλλώματος**
  - 1) Αν κατά την επίσκεψη επίβλεψης **δεν παρατηρείται δακοπροσβολή μεγαλύτερη από 5%** και δεν παρατηρούνται υψηλά επίπεδα δακοσυλλήψεων τότε **δεν στοιχειοθετείται ανάγκη επέμβασης καλύψεως φυλλώματος.**
  - 2) Οι επεμβάσεις να ακολουθούν την στρατηγική των **εναλλαγών των ομάδων δράσης** για διαχείριση της ανθεκτικότητας.
  - 3) **Να αξιολογείται αποτελεσματικότητα των επεμβάσεων** 4-5 ημέρες μετά τον ψεκασμό με βάση την ζωτικότητα των προνυμφικών σταδίων δάκου σε προσβεβλημένους ελαιόκαρπους.
  - 4) Στην Περιφέρεια Κρήτης καταγράφονται **υψηλά επίπεδα ανθεκτικότητας του δάκου της ελιάς στα πυρεθροειδή εντομοκτόνα (3A)**. Θα πρέπει η πληροφορία αυτή να λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό των επεμβάσεων και να **γίνεται επισταμένως αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας** μετά από επέμβαση με σκευάσματα από αυτή την ομάδα δράσης.
  - 5) Πάντοτε **να διασφαλίζεται η τήρηση των ελάχιστων χρονικών ορίων** από τον τελευταίο ψεκασμό ως τη συγκομιδή για την αποφυγή υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων στο ελαιόλαδο.
  - 6) Υπενθυμίζεται ότι **ψεκασμοί κάλυψης δεν επιτρέπονται** σε ελαιώνες που προορίζονται για την **παραγωγή ΠΟΠ ή ΠΓΕ ελαιόλαδου** ή επιτραπέζιων ελιών.

Οι παραπάνω οδηγίες βασίστηκαν στις Οδηγίες Ολοκληρωμένης Φυτοπροστασίας στην καλλιέργεια της ελιάς (ΥΠΑΑΤ, <http://www.opengov.gr/yfaat/wp-content/uploads/downloads/2013/02/elia.pdf>)

Επιμέλεια Κειμένου

Ροδιτάκης Εμμανουήλ, Αντιπρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ, Τμήμα Γεωπονίας, ΕΛΜΕΠΑ
Βόντας Γιαννης, ΙΜΒΒ, ΙΤΕ
Φιλίππου Εμμανουήλ, ΔΑΑΚ Ηρακλείου, ΠΕ Κρήτης,

Ο Πρόεδρος
της Διοικούσας Επιτροπής

Δρ Αλέξανδρος Στεφανάκης